

The Project Gutenberg eBook of Bucolica

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Bucolica

Author: Virgil

Translator: Robert Mellin

Release date: November 26, 2006 [eBook #19917]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK BUCOLICA ***

Produced by Matti Järvinen, Tuija Lindholm and Distributed

Proofreaders Europe

VIRGILION

BUCOLICA.

Kouluin tarpeeksi suomentanut R. Mellin.

Ensimmäisen kerran julkaissut
Chr. Ev. Barck 1866.

Ensimmäinen Ecloga.

Tityrus.

Meliboeus.

Tityrus! Sinä vaan lepäilet tuuhian saksantammen suojassa ja soittelet hienolla huilullasi maaseutuisia lauluja; me jätämme isänmaamme alueen ja ihanat kedot; me pakenemme syntymätienoiltamme; sinä, leutona puitten varjossa, annat metsäin kaikuilla sorian Amaryllisi nimeä.

Tityrus.

Oi Meliboeus! Jumala on suonut meille tämän tyvenen elämän. Sillä jumala on *hän* ainian minulle oleva; *hänen* alttariansa on hentoisen karitsan veri lammas-pihatoistani usein kostutteleva. Hän on sallinut lehmäni, kuten näet, kuljeksia laitumella sekä itseni soitella mitä tahdon.

Meliboeus.

Empä kadehdi; paremminpa kummastelen; sillä niinpä kovin on hämminkiä yleensä näillä tienoin. Katsosta! Itse häätelen, murheellisna, vuohiani pois; ja tätä, Tityrus, tuskin saan enää edemmäksi; sillä tänne tihiaän pähkinäpuistoon jätti se vastikään kaksoiset, karjan toiveen, jotka se, voi kuitenkin! paljaalle kalliolle synnytti. Tätä onnettomuutta muistan ukkosen lyömäin tammien usein minulle ennustaneen, jollei mieleni olisi nuria ollut. Usein ennusti sitä paha-aaveinen variski ontelosta raudustammesta. Mutta sanosta minulle, Tityrus, kumminki, kuka tuo Jumala onpi.

Tityrus.

Kaupungin, jota Romaksi kutsuvat, pidin, tuhma, tämän meikäläisen kaltaisena, jonne meidän, paimenten, usein on tapa ajella lampaitten hentoja sikiöitä. Näin tiesin penikatki koirain, näin vohlatki emäinsä näköisiksi; näin oli tapani vertailla isoja pienempiin. Mutta minkä verran kypressin on tapa korottaa latvansa notkeitten heisipensaitten seassa, saman verran tämäki kaupunki korottaa päänsä muitten keskellä.

Meliboeus.

Ja mikä oli sinulla niin tähdellisenä syynä saada Romaa nähdä?

Tityrus.

Vapaus, joka hiljan ainaki katsahti minun, saamattoman, puoleen, sittekun partani jo harmaampana varisi ajajalle; katsahti ainaki puoleeni ja tuli pitkän ajan perästä, sittekun Galatea oli minun heittänyt ja Amaryllis tullut ystäväkseni. Sillä, sen tunnustan: niin kauvan kun Galatea oli hempenäni, ei ollut minulla toivoa vapaudesta eikä huolta omaisuudesta; vaikka uhri-eläviä kuinka paljo olisi tuotu pihatöistäni ja lihavata juustoa likistetty kiittämättömälle (vähän maksavalle) kaupungille. Ei koskaan painanut raha kädessäni, kaupungista palatessani.

Meliboeus.

Jopa kummastelinki, Amaryllis, miksi surullisna huutelit jumaloita, ja ketä varten annoit hedelmäin rippua puissansa (poimimatta). Tityrus oli poissa. Sinua, Tityrus, huutelivat yksin männytki, yksin lähteetki, yksin nämät viidakotki.

Tityrus.

Mitäs oli tekeminen? Eipä käynyt minun muualla pääseminen orjuudestani, eikä muualla tapaaminen noin autteliaita jumalia. Siellä, Meliboeus, näjin sen nuorukaisen, jolle alttarini vuosittain savuavat kaksitoista päivää. Siellä antoi hän ensiksi minulle tämän vastauksen: käyttäkää, pojat, karjaanne laitumella, kuten ennenki, ja kasvattakaat sonnia.

Meliboeus.

Onnellinen vanhus! Siis säilyvät sinulla ketosi, ja ne ovat sinulle kylliksi isot, vaikka paljas kivi ja lammikko limaisine vihvilöineen peittää kaikki niityt. Outo ruoka ei kiusaa tiineitä ja kipeitä emiäsi, pahat tartunnaiset naapurin karjasta eivät tee vahinkoa. Onnellinen vanhus! Täällä tuttuin virtain ja pyhain lähteitten vaiheilla saat nauttia vilpastuttavaa siimestä. Yhdeltä puolen on aidoitus, joka kulkee naapurisi rajalla ja jonka pajuston kukkaisista Hyblan mettiäiset elävät, hiljaisella surinallaan houkutteleva sinua unen vienoon; toisella puolen on lehden riipijä korkian kallion juurella virittelevä laulujansa ilman avaruuteen. Sillä välin eivät käriä-ääniset metsäkyhkyisesi, joita hoitelet, eikä turtturi-kyhkysesi lakkaa kyhertelemästä korkiasta jalavasta.

Tityrus.

Siksipä keviät hirvet ennen kulkenevatki ilmoissa laitumella ja meret heittänevät kalansa avoimelle rannalle; siksipä Parthilainen pakolaisena ennen juonee vettä Ararin ja Germanilainen Tigrin virrasta, kuljeskeltua toistensa maitten läpi, ennenkun *hänen* muotonsa katoaa mielestäni.

Meliboeus.

Mutta meidän täytyy paeta täältä, mitkä janoavaisten Afrikalaisten tykö, mitkä Scythiaan, mitkä Cretan vikevälle Oaxes-joelle, mitkä Britannilaisten luokse, jotka ovat kokonaan eroitettut muusta mailmasta. Saanenko koskaan enää, pitkänkään ajan perästä, kummeksien katsella syntymä-seutujani ja köyhän hökkeliini turpeista luotua kattoa, näitä kaikkia, joitten haltija ennen olin; saanenko enää ihmetellä harvassa kasvavia tähkäpäitä pelloillani. Jumalaton soturi on omistava nämät hyvästi viljellyt vainiot. Muukalainen on ottava nämät viljat. Kah, minne eripuraisuus on saattanut onnettomat kansalaiset! Kah, ketä varten olemme kylväneet vainiomme! Ymppää nytki, Meliboeus, pääronapuihisi;

istuta viiniköynnöksiä järjestykseensä! Paetkaat, vuohiseni! Te ennen muinen iloinen karjani, paetkaat! En ole täst'edes lepäilevä viheriässä luolassa enkä etäältä näkevä teidän kiipeilevän tappurapensaisella kalliolla. En ole enää lauleskeleva; ette, vuohiseni, saa enää paimentaissani nykkiä kukoistavaa cytisopensasta ettekä karmeita pajupensaita.

Tityrus.

Kuitenki taidat tämän yön levätä täällä kanssani vereksellä lehtivuoteella. Minulla on lienteitä hedelmiä, pehmeitä kastaneita ja kyllältä juustoa. Ja jo nousee savu tuolla kaukana maakartanoitten katoilta, ja varjot kaatuvat pitempinä korkeilta vuorilta.

Toinen Ecloga.

Alexis.

Paimen Corydon paloi (rakkaudesta) kauniisen Alexiin, joka oli isäntänsä lemmikki; mutta eipä saanut mitä toivoi. Ehtimiseen kulki hän vaan tihissä, lakkapäisessä pyökki-metsässä; siellä hän yksinäisyydessään vuorille ja metsille turhaan lateli nämät sieventämättömät värsyt:

"Tunnoton Alexis! Etkö huolikaan lauluistani? Eikö käy sinun minua sääliksesi? Joko ainaki otat minulta hengen? Karjatki jo nauttivat siimeksen viileyttä, viheriät sisiliskotki jo kätkeytyvät tappurapensaistoihin, ja Thestylis murentaa kovasta helteestä uupuneille elontekijöille kynsilaukan ja ajuruohon hajullisia yrttiä. Mutta minulle, kun polttavassa päiväpaisteessa noudattelen askeleitasi, vastaavat heinäsiirakat viidakoista sähinällänsä. Eikö olisi parempi ollut kärsiä Amaryllin tuimia vihoja ja ynsiäitä halveksimista, eikö parempi kärsiä Menalcasta, vaikka tämä on musta ja sinä olet kirkas kuin päivä? Oi ihana poikanen! Elä luota liioin kauneuteesi. Valkoiset ligusterit jätetään varisemaan; mustat mustikat poimitaan. Sinä halveksit minua, Alexis, etkä kysy, kuka olenkaan, kuinka rikas olen lumivalkiasta karjasta, kuinka maidosta rikas. Tuhat lammasta kulkee minulla laitumella, Sicilian vuorilla. Tuoretta maitoa ei minulta puutu kesällä, ei talvella. Minä laulelen samaa, mitä Circen Amphioninki oli tapa laulella Aracynthon vuorella Atticassa, kun kutsui karjaansa kotiin. Enkä ole niin tuiki rumakaan. Nykyjään näjin rannalla kuvani, kun meri tuulilta seiso tyvenenä. Jos tahdot arvostella, niin en pelkää Daphnia, saati vaan ei kuvani minua petä. Oi, joska sinulle lystäisi asua kanssani näillä ylenkatsotuilla maaseuduilla ja näissä mataloissa majoissa, sekä ampua hirviä ja saatella kililaumaa viheriöitsevän ibis-juuren luokse! Silloin täällä metsissä minun kanssani osoitteleisit Pania laulannossa. Pan oli ensimmäinen, joka opetti vahalla yhdistämään usiainpia ruokoja. Pan pitää huolen lampaista ja lammasten paimenista. Etkä tarvinne katua huilulla kuluttaneesi huuliasi. Sitä samaa osataksensa, mitä ei Amyntas tehnyt? Minulla on seitsemästä eripaksuisesta katkon-putkesta liitetty huilu, jonka Damoetas muinen minulle lahjoitti, sanoen kuollessansa: sinä olet toinen, jolla tämä nyt on. Näin sanoi Damoetas; ja tyhmä Amyntas kadehti tätä. Ilman tätä on minulla kaksi valkian-kirjavata metsäaurista, jotka löysin vaarallisessa laksossa. Nämät tyhjentävät jokapäivä kahden lampaan nisät, ja niitä pidän minä sinua varten. Jo ammuin on Thestylis pyytännyt saada viedä ne minulta; ja hän ne saapiki, koska lahjani ovat mielestäsi halvat. Tule siis tänne, kaunis poikanen! Kah, kuinka nympheit kantavat sinulle lemmeenkukilla täytettyjä vasuja! Valkoinen Najadi poimii sinulle keltavia orvokkia ja valmukukkia, joihin liittää narcissia ja hyvänhajuisia tillikukkia; sitte koristelee hän pehmeitä vaccini-kukkia kellahtavilla kultakukilla, seotellen niihin villikaneelin ja muita sulohajuisia kukkasia. Itse olen poimiva harmaita omenoita lienteine untuvineen, sekä kastani-pähkinöitä, joita Amaryllini rakasti. Näihin olen lisäävä vahakeltaisia luumuja: kunnia on annettava tälleki hedelmälle. Teitäki, laakerit, olen poimiva, ja sinua myrttipensas, joka olet sitä lähin arvossa; koska sillä tapaa aseteltuina annatte suloisia sekahajuja. Corydon! Sinä olet talonpoikainen. Alexis ei huoli lahjoistasi; ja jos lahjain annossa kilpaillet, niin ei Iolas ole huonompi sinua. Voi, mitä nyt, raukka, itselleni tein? Päästin, onneton, etelätuulen kukkasiin ja metsä-siat kirkkaille lähteille. Ketä pakoilet, mieleton? Jumalatki ja Dardanian Pariski asuivat metsissä. Pallas itse asukoon linnoissa, jotka rakenti; meille kelvatkoot metsät ennen kaikkia. Julma leijona ajelee sutta, susi itse vuohta; vallaton vuohi etsiskelee kukoistavaa cytisopensasta, Corydon sinua, Alexis! Oma mielipiteensä viehättää itsekutaki. Katsos, kuinka härjät tuovat takasi auroja, jotka rippuvat ikeissä, ja kuinka laskeutuva aurinko kaksikerroittaa kasvavat varjot. Rakkaus polttaa minua yhtähyvin; sillä lieneekö rakkaudella määrää? Oi Corydon, Corydon! Mikä mielettömyys sai sinussa vallan? Puolileikattuna rippuu sinulla viiniköynnös lehtevässä jalavassa. Miksi et kernaammin pajun oksista ja pehmeistä kahiloista nido ehki jotaki, mitä tarve vaatii? Kyllä olet löytävä toisen Alexin, jos tämä sinua halveksii."

Kolmas Ecloga.

Palaemon.

Menalcas.

Sanos minulle, Damoetas, kenenkä on karja? Onko se Meliboeon?

Damoetas.

Ei, vaan Aegon'in. Aegon sen nykyjään jätti minulle.

Menalcas.

Oi lampaat! Oi te onneton karja! Sillä aikaa, kun hän itse lempii Neaeraa ja pelkää, että tämä pitää minun häntä parempana, lypsää tämä vieras kaitsija lampaat kahdesti tiimassa. Kunto viepyy karjalta ja maito karitsoilta.

Damoetas.

Tiedäpä toki määrältä soimata miehiä mokomista. Tiedänpä minäki, kuinka sinua — — — silloin kun kauriit syrjittäin katselivat, ja missä luolassa — — — vaikka Nymphit kevytmielisesti vaan naurahtelivat.

Menalcas.

Se oli silloin, luullakseni, kun näkivät minun konnamaisesti vesurilla leikkovan Myconin pensahistoa ja nuoria viiniköynnöksiä.

Damoetas.

Taikka kun täällä vanhain saksantammein luona taitoit Daphnin jousen ja vasamat, joita sinun, ilkiä Menalcas, kävi kateeksi, kun näjit ne olevan pojalle annetut. Tottapa olisit kuollut, jos et olisi jollaki tavalla saanut vahinkoa tehdä.

Menalcas.

Mitähän isännät tehnevät, kun rosvo-orjat tuollaisia julkenevat? Enkö nähnyt sinua, kelvoton, kun väijyksissäsi kaappasit Damonin kauriin, Lyciscan kovasti haukkuissa. Ja kun huusin: "minne tuo nyt rientää? Tityrus, korjaa karjasi!" — Silloin sinä jo olit saraheinikossa kätöksä.

Damoetas.

Koska tuli voitetuksi laulannossa, eikö olisi pitänyt hänen antaa minulle se kauris, jonka huiluni häneltä lauluilla ansaitsi? Jos et tiedä, niin sanon, että tuo kauris oli minun. Damon itse sen minulle tunnusti; mutta sanoi ei saattavansa sitä antaa.

Menalcas.

Sinäkö hänen voitit laulannossa? Onko vahalla liitettyä huilua koskaan sinulla ollutkaan? Eikö, kölpys, ole tapasi ollut rämyisellä ruo'olla tienhaaroissa tuhlailla pahanpäiväisiä lauluja.

Damoetas.

Tahdotko siis, että vuorottain koetamme keskenämme, mitä kumpiki osaa? Minä panen tämän lehmyisen veikkaan (ettet tuota hylkisi, niin tiedä, että sitä lypsetään kahdesti päivässä, ja se imettää kahta vasikkaa). Sano sinäki, millä pantilla kilpaillet kanssani?

Menalcas.

Karjasta en uskalla mitään panna veikkaan kanssasi. Minulla on, näet, isä ja kova äitipuoli kotona. Kahdesti päivässä molemmat lukevat karjan, ja toinen lukee vohlat. Mutta, koska mielesi tekee hullutella, niin panen sen, minkä itseki olet tunnustava paljoa paremmaksi, nimittäin nuot saksantamiset pikarit, jumalallisen Alcymedonin puolikorkiat teokset, joihin on koverimella taiten kuvattu notkia viiniköynnös, joka peittää kalvakan muratin levällä olevat rypäleet. Keskellä on kaksi kuvaa, Conon ja joku toinen, en muista kuka, joka puikolla on piirustanut ihmisten nähtäväksi koko maanpiirin, sekä mitkä ajat ovat leikkaajan, mitkä kymärän kyntäjän muistettavat. Enkä ole huuliani niihin vielä koskettanut, vaan pidän niitä tallella.

Damoetas.

Minulleki on sama Alcymedon tehnyt kaksi pikaria ja kahvain ympärille kiertänyt notkian

karhunkynsi-kasvin. Keskelle on hän asettanut Orpheon ja häntä seurailevat metsät; enkä ole huuliani niihin vielä koskettanut, vaan pidän niitä tallella. Ei ole kehumista pikareitasi, jos katsot lehmyiseen (jos vertaat ne lehmyiseen).

Menalcas.

Tänä päivänä et minusta pääse; minä tulen, mihin ikänä käsket. Joku kuulkoon kumminki tämän taistelumme, vaikkapa tuo Palaemon, joka tuossa tulee. Minä laitan niin, ett'et täst'edes enää vaadi ketään laulusille.

Damoetas.

Niin alota, jos jotaki osaat; minussa ei ole viivytkiä, enkä pakoile ketään. Naapuri Palaemon! Kätke vaan tämä seikka syvälle mieleesi (tarkkaan muistiisi); asia ei ole vähäpätöinen.

Palaemon.

Niin laulakaat, koska olemme istuneet tähän pehmiälle nurmikolle. Nyt kaikki kedot, nyt kaikki puut ovat kukoistuksessa. Nyt metsät viheriöitsevät, nyt on ihanin vuoden aika. Alota, Damoetas, ja sinä, Menalcas, laula sitte. Laulakaat vuorottain; runottaret rakastavat vuorottelevaa laulua.

Damoetas.

Runotarten alku on Jupiterin kiitoksesta; kaikki on täynnä Jupiterin voimaa. Hän hoitaa mailman, hänellä ovat lauluniki huolena.

Menalcas.

Ja minua rakastaa Phoebus. Phoebolla ovat antimensa aina luonani valmisna, laakereita ja sulo-punaisia hyacinthos-kukkia.

Damoetas.

Galatea, tuo leikkisä neito, tarkoittaa minua omenalla ja kätkeyy pajupensaisin; mutta ennenkun kätkeyy, hän jo haluaa tulla nähdyksi.

Menalcas.

Mutta hempeni Amyntaspa lähestyy minua itsestänsä; niin ettei Delia ole enää tuttavampi koirillemme.

Damoetas.

Valmiina ovat antimet armaalleni; sillä itse olen merkinnyt paikan, mihin ilmoissa lentelevät kyhkysket ovat tehneet pesänsä.

Menalcas.

Minkä olen voinut, sen olen pojalle lähettänyt, kymmenen kultaista (kystä) metsäisestä (viljelemättömästä) puusta poimittua omenata; huomenna lähetän toisia.

Damoetas.

Oi, kuinka usein ja minkälaisia Galatea minulle puheli! Tuulet! Viekäätkin joku osa niitä jumaloitten korviin.

Menalcas.

Mitä hyvää siitä on, Amyntas, ett'et katso minua sydämessäsi ylen, jos minun täytyy verkkoja vahtia, sillä aikaa kun sinä ajelet metsäsikoja.

Damoetas.

Lähetä minulle Phyllis, Iolas! nyt on syntymäpäiväni; tule itseki, kun uhraan hehkosen maahedelmäin edestä.

Menalcas.

Phylliä rakastan edellä muita; sillä hän itki, kun erkanin hänestä. Hän, Iolas! huusi minulle pitkään: "hyvästi, hyvästi, kaunokaiseni."

Damoetas.

Vaarallinen on susi pihatöille, vaaralliset ovat rankat sateet kypselle maaviljalle, myrskyt puille, ja minulle Amaryllin vihat.

Menalcas.

Suloinen on kaste kylvöille, sian-varsi vieroitetuille vohlille, sitkiä paju tiineelle vuohelle, minulle Amyntas yksinänsä.

Damoetas.

Pollio rakastaa lauluani, vaikka se on yksinkertainen. Te Pierian neidot! Ruokkikaat hehkosta lukijanne hyväksi.

Menalcas.

Pollio laatii itseki uusia lauluja. Ruokkikaat sonnia, joka jo uhkaa sarvellaan ja jaloillaan viskoo hietaa ympärillensä.

Damoetas.

Joka sinua rakastaa, Pollio, se ennättäköön sinne, jonne sinäki iloitset ennättäneesi. Hunajata juoskoon hänelle, ja karkia karhunvaderma-pensas kasvakoon hänelle balsamia.

Menalcas.

Joka ei vihaa Baviota, rakastakoon sinun laulujasi, Maevius. Hänpä samainen valjastelkoon kettuja ja lypsäköön kauriita.

Damoetas.

Te pojat, jotka poimitte kukkasia ja maan pinnalla syntyviä mansikoita! paetkaat täältä: kylmä käärme piiloittelee ruohikossa.

Menalcas.

Lampaat! Elkäät kulkeko liika kauvas. Ei ole rantaan uskomista. Jääräki kuivailee vielä villojansa.

Damoetas.

Tityrus! Estä virralta syömässä kulkevat vohlat. Aika kun tulee, aijon itse pestä ne kaikki lähteessä.

Menalcas.

Pojat! Ajakaat lampaat suojukseen. Jos helle viepi maidon, kuten nykyään, niin turhaan pusertelemme nisiä.

Damoetas.

Oi, voi! Kuinka laihana asuu sonnini lihavassa virvilikössä! Rakkaus on turmioksi niin karjalle kun karjan johtajalleki.

Menalcas.

Näillä ei ainakaan rakkaus ole syynä; vaikka luiltaan tuskin koossa pysyvät. En tiedä, mikä silmä tenhonee (velhonee) hennot karitsani.

Damoetas.

Sanosta, missä maissa taivaan avaruus ei ole laajempi kun kolme kyynärää, ja minä pidän sinun suuren Apollon vertaisena.

Menalcas.

Sanosta, missä maissa kukkaiset syntyvät, kuninkaitten nimet kirjoitettuna päällensä; ja pidä sitte Phyllis yksinäsi.

Palaemon.

Ei ole minun asiani sovittaa välillänne noita törkeitä kiistoja. Sekä sinä että hän on lehmän ansainnut. Jokaisen täytyy joko peljätä rakkauden suloisuutta, taikka koetella sen katkeruutta. Pojat! tukkikaat jo ojat. Jo ovat niityt tarpeeksi juoneet.

Neljäs Ecloga.

Pollio.

Laulakaamme, Sicilian runottaret, vähän arvokkaampia asioita. Viidakot ja matalat tamariskit eivät huvita kaikkia. Jos laulamme metsistä, olkoot metsät Consulिन arvon vastaavaiset. Sibyllan ennustusten viimeinen aika on jo tullut; vuosisatain iso jakso alkaa uudestaan. Jo pala'aa neito Astreaki; Saturnon valtakunta uudistuu, ja taivaan korkeudesta jo lähetetään uusi sukukunta alas. Siviä Lucina! Suosi vaan poikaa, joka syntyy, jonka aikana vasta rautainen sukukunta on lakkaava ja kultainen ilmestyvä koko maan päälle. Hallitkoon jo veljesi Apollo. Pollio! Juuri sinun ollessasi Consulina tämä aikakauden kaunistus on saapa alkunsa ja pitkät kuukaudet ovat alkavat juoksunsa. Sinun johtosi alla ovat rikostemme jäljet, jos niitä vielä joitakuita on, häviävät ja maapiiri pääsevä alinomaisesta pelvostansa. Hän on elävä jumalallista elämätä, hän on näkevä jumalat ja sankarit samassa seurassa, itse on hän nähtävä heidän kanssansa, ja isäinsä kunnollisuudella on hän hallitseva rauhoitettua maapiiriä. Poikanen! Ensin on maa runsaasti kantava sinulle viljelemättömiä hedelmiä, niinkuin murattia, joka kiertelee sekasin baccarin kanssa, sekä colocasia sekalutten ihanan karhunkynnen keralla. Vuohet tuovat itsestään maitonsa kotiin pakkoisissa utareissa, eikä ole karja pelkäävä isoja leijonoita. Ihanaita kukkasia on itsestään kosolta kasvava kätkyesi kaunistukseksi. Sekä käärmeet että petolliset myrkkukasvit ovat surmansa löytävät, ja Assyrian balsamia on kasvava joka paikassa. Mutta niinpian kuin kykenet lukemaan sankarien ylistyksiä ja isäsi urotöitä sekä käsittämään mikä miehuus on, silloin ovat kedot vähitellen kellastuvat joutuvilla tähkillä, punertava viinamarja on rippuva viljelemättömistä orjantappuroista, ja kovat tammet ovat kasteen tavoin hikoilevat tiukkuvata hunajata. Muinaisesta turmeluksesta on kuitenkin joitakuita jäännöksiä oleva, jotka pakottavat koettamaan Thetin aukeita (merta), ympäröimään kaupungeita muureilla ja piirtämään vakoja maahan. Toinen Tiphys on silloin oleva ja toinen Argo, joka kuljettaa valituita uroita; uusia sotia on vieläki oleva, ja uudestaan on jalo Achilles lähetettävä Trojaan. Sitte, kun vahvistunut ikä on tehnyt sinun mieheksi, on sekä laivamies itse luopuva mereltä, ja petäjäinen laiva ei vaihettele enää tavaroita; sillä kukin maanpaikka on tuottava kaikkia tarpeitansa. Maa ei ole tarvitseva hammaskuokkaa eikä viinämäki vesuria. Vahva kyntäjä on silloin päästävä härjät ikeestä, eikä villoja enää keinotella valehtelemaan kaikenmoisia väriä; vaan jääriä itse on niityillä painava villansa joko ihanasti punertavalla purppuralla, tahi sahrami-kellalla. Itsestään mönjä on kaunistava karitsat laimella. Nuot mailman menoston muuttumattomassa määräämisessä yksimieliset Vaiheettaret sanoivat varttinöillensä: tuokaat niin onnellisia aikoja. Aika on jo läsnä: niin tule nyt nauttimaan suurta kunniaasi, sinä jumaloitten rakastettu poika, sinä Jupiterin jalo sikiö! Katso, kuinka kupeva mailma huojuu painoansa sekä maat ja meren aavat ja korkia taivas. Katso, kuinka kaikki iloitsee tulevalle aikakaudelle. Oi, joska minulle jäisi senkään verta elinaikaa ja runollista intoa, että se ulottuisi sinun urotöitteesi ylistykseksi. Ei voita minua laulannossa Thracian Orpheus eikä Linuskaan, vaikka toisella olisi äitinsä, toisella isänsä apuna, Orpheulla Calliopea, Linolla soria Apollo. Yksin Pan'ki, jos hän taisteleisi kanssani Arcadian tuomio-istuimen edessä, yksin hänki tunnustaisi itsensä voitetuksi Arcadian tuomion mukaan. Poikanen! ala jo naurusta tuntemaan äitisi. Kymmenen ikävää kuukautta tuottivat kiusaa äitillesi. Ala jo, poikanen! Jolle vanhemmat eivät ole iloinneet, sitä lasta ei yksikään jumala ole laskenut pöytänsä, ei yksikään jumalatar vuoteellensa.

Viides Ecloga.

Daphnis.

Menalcas.

Mopsus! Koska olemme tulleet yksin ja molemmat olemme taitavat, sinä puhaltamaan keviätä huilua, minä laatimaan värsyjä; miksi emme istu tänne jalavain ja pähkinäpuitten keskelle?

Mopsus.

Sinä olet vanhempi; kohtuullista on, että taivun tuumiisi, Menalcas, joko menemme länsituulten huojuttamiin epävakaisin siimeksiin, taikka kernaammin johonkuhun luolaan. Katsos, kuinka metsäviinipuu on kaunistanut luolan harvaan levittämillään rypäleillä.

Menalcas.

Meidän vuorillamme kilpailee yksistään Amyntas kanssasi.

Mopsus.

Mitäs, kun se sama kilvoittelee voittaaksensa Phoebonki laulannossa?

Menalcas.

Alota sinä, Mopsus, ensin, jos osaat lausua jotaki, joko Phyllin rakkauden tulesta, tahi Alconin urotöistä, taikka Codron torailuksista. Alota! Kyllä Tityrus vartioitsee vohlia laitumella.

Mopsus.

Koetan siis noita lauluja, joita nykyään vuorottain piirrin saksantammen viheriään kuoreen, vuorottain laulelin. Käske sinä sitte Amynttaa kilpailemaan.

Menalcas.

Minkä verran notkia paju on kalvakkaa öljypuuta halvempi, minkä verran matala metsä-nardus on halvempi purppuraista ruusupensasta, saman verran on, mielestäni, Amyntas sinua huonompi.

Mopsus.

Elä puhu enempää, poikanen! Jo olemme luolassa. Nymphit itkivät Daphnin julmaa kuolemata. Te pähkinäpuut ja virrat olitte Nympeille todistajina, kun äiti, syleillen poikansa surkuteltavaa ruumista, syytti jumaloita ja taivasta julmuudesta. Niinä päivinä, Daphnis, ei ajanut kukaan ehdosta syöneitä nautojansa vilppaille jokiloille; ei yksikään nelijalkainen maistanut vettä virrasta eikä koskenut ruohon päähän. Jylhät vuoret ja metsät todistavat Afrikan leijonainki vaikeroinneen kuolemaasi. Daphnis opetti vaunun eteen valjastamaan Armenian tiikereitä, Daphnis opetti hankkiman tanssia Bacchon kunniaksi sekä käärimään notkeita sauvoja pehmeihin lehtilöihin. Niinkuin viiniköynnös on puille kaunistukseksi ja viinimarjat köynnöksille, niinkuin sonnit karjalaumoille ja kasvavat viljat lihaville vainioille, niin olit sinäki kansasi koko kaunistus. Heti kun kova onni vei sinun meiltä, jätti yksin Paleski, yksin Apolloki seutumme. Vaoissa, joihin usein kylvimme täysinäisiä ohria, kasvaa nyt onnetonta lustetta ja hukka-kauraa. Hennon orvonkukan ja purppuraisen narcisson asemasta kasvaa ohdake ja orjantappura terävine okainensa. Paimenet! Varistelkaat lehtiä maahan; istuttakaat varjovia puita lähteitten reunoille. Daphnis vaatii sellaisia. Tehkääät hänelle hautakumpuja kummulle pankaat nämät värsyt: Minä Daphnis, metsissä tunnettu, olen tunnettu täältä tähtiin saakka. Minä, sorian karjan kaitsija, olin itse vielä soriampi.

Menalcas.

Laulusi, jumalallinen runoilija, on minulle sama, kun uni nurmikossa on väsyneille, sama, kun janon sammutus päivän helteessä hyppivän ojan maajaalla vedellä. Etkä ole ainoastaan huilun taidossa, vaan ääneltäsiki mestarisi vertainen. Onnellinen nuorukainen! Nyt olet toinen hänestä. Kuitenki tahdon puoleltani kaikella muotoa palkita laulusi ja ylistää Daphniasi tähtiin saakka, Daphnia tahdon ylennellä tähtiin asti; sillä minuaki rakasti Daphnis.

Mopsus.

Lieneekö mikään minulle kalliimpata, kun tuollainen lahjasi. Sekä poika itse ansaitsi laululla ylistettää, ja noita laulujasi on Stimicon jo aikoja sitte minulle kiittänyt.

Menalcas.

Kirkkaasti helottavana ihmettelee Daphnis Olympon outoja asunnoita, nähden pilvet ja tähdet jalkainsa alla. Riemu siitä on levinnyt metsiin ja muihin maaseutuihin sekä Pan'in ja paimenten ja metsä-impein luokse. Susi ei väijy karjaa eivätkä verkot hanki petosta hirville. Siivo Daphnis rakastaa rauhallista menoa. Yksin metsäiset vuoretki lähettelevät taivaalle riemu-huutoja; yksin kalliot ja pensahikot laulavat hänen kiitostansa: Jumala, jumala on hän, Menalcas! Ole hyvä ja suosiollinen omillesi. Tässä on neljä alttaria: kaksi sinulle, Daphnis, ja kaksi Apollolle kunniaksi. Kaksi kolpakkoa vasta-lypsettyä vaahtuavaa maitoa vuosittain ja kaksi ruukua öljyä asetan sinua varten. Ennen kaikkia tahdon runsaalla viinillä ilahuttaa pitojamme. Tulisijan ääressä, jos on talvi, ja siimeksessä, jos on kesä, tahdon kaataa sinulle pikareista Ariusian viiniä, tuota uutta jumaloitten juotavaa. Damoetas ja Lyctonilainen Aegon ovat minulle laulevat. Alfesiboeus on matkiva Satyrein hyppyjä. Nämät ovat sinulle aina valmiina, sekä silloin, kun maksamme Nympeille juhlallisia lupauksia (uhria), että silloin, kun pyhitämme vainioitamme. Niinkauvan kuin metsäsika asuskelee vuorten selkämällä ja kala virroissa, niinkauvan kuin mettiäinen elää ajuruohosta ja heinäsiirkka yökasteesta, pysyy kunniasi ja nimesi ja ylistyksesi alati muuttumattomana. Niinkuin Baccholle ja Cerelle, niin tekevät peltomiehet sinulleki vuosittain uhria; ja sinäki olet velvoittava heidät täyttämään lupauksensa.

Mopsus.

Millä, millä palkinnan moisen laulusi! Sillä noin ei huvita minua etelä-tuulen humina, ei laineitten kohina rannalla eivätkä virrat, jotka juoksevat louhikoissa laksoissa.

Menalcas.

Tämän hennon huilun lahjoitan sinulle, ennenkun erkanemme. Tämä opetti minulle laulun: "Corydon paloi rakkaudesta kauniisen Alexiin;" tämä sama opetti laulun: "Kenenkä on karja? Onko se Meliboeon?"

Mopsus.

Sinä puoleltasi, ota paimen-sauvani, jota Antigenes ei ole saanut, vaikka usein on sitä minulta anonut (kuitenki hän silloin ansaitsi rakastettaa). Kaunis on, Menalcas, tämä sauva yhtä-suurilla pahkoillaan ja vaskituksellansa.

Kuudes Ecloga.

Silenus.

Syracusan värsyillä näki Thaliani hyväksi ensiksi huvitella itseänsä, eikä hävennyt asuskella metsissä. Yrittäissänä laulamaan kuninkaista ja tappeluista nykäsi Phoebus minua korvasta ja sanoi; "kuules Tityrus! Paimenen tulee ruokkia lihavia lampaitansa ja laulella halvempia aineita." Nyt siis, koska sinulla, Varus, on kylliksi niitä, jotka haluavat mainia kiitostasi ja kertoilla sodan kauhistuksia, niin laulelen hennolla huilullani ainoastaan maalaisia lauluja. En laula käskemättä; kuitenkin, jos joku mielellään lukisi näitä, silloin, Varus, ovat tamariski ja kaikki lehdot sinua ylistävät; eikä ole Phoebollekaan mikään lehden sivu mieluisempi kun se, jolla on Varon nimi kirjoitettuna päällensä. Niin liikkeelle siis, Pierian naiset! Pojat Chromis ja Nasyllus näkivät Silenon makaavan luolassa nukuksissa, verisuonet, kuten ainaki, turvuksissa eilisestä viinistä. Palasen matkan päässä makasi maaperässä hänen seppelensä, joka vastikään oli pudonnut hänen päästänsä, ja raskas juomakannunsa rippui kuluneessa kantimessaan. He kävivät häneen käsiksi (sillä ukko oli usein laulun lupauksella pettänyt molemman) ja panivat hänen siteisin, jotka olivat tehdyt juuri samoista seppelistä. Aegleki, kaunein veden-neidoista, yhtyy heihin ja antauu avuksi pelvon alaisille, ja ukon havaitessa hänen, maalaa tämän otsan ja ohimot silkkiäis-marjoilla punaisiksi. Tämä vaan naurahtaa mokomalle tepposelle ja sanoo: "Miksi sidotte minun? Päästäkää, pojat! Siinä on kyllin, että on nähty teidän kyllä kykenevän (minua sitomaan). Laulut, joita haluatte, saatte kuulla. Teille aijon lauluja; hän saakoon toisen palkinnon." Samalla alkaa hän. Mutta nytpä olisit nähnyt, kuinka Faunit ja metsän elävät hyppivät tahdin mukaan ja kuinka jäykät tammetsat huiskuttivat latvojansa. Näin isosti eivät Parnasson kalliotaan ihaile Phoebo, eikä Rhodope eikä Ismarus ihmettele Orpheota. Hän lauloi nimittäin, kuinka maan ja ilman ja meren ja kuultavan valkian siemenet kokousivat tyhjässä avaruudessa ja kuinka näistä peri-aineista kaikki, yksin tuo äsken-luotu mailman piiriki muodostui. Sitte lauloi hän, kuinka maa alkoi kovettua ja sulkea vesiä meren rajoihin, ja kuinka kaikki vähitellen sai muotonsa; kuinka sitte maapiiri ihmetellen näki uuden auringon paistavan ja kuinka kuurosateet korkiammalta virtasivat ylenneistä pilvistä, silloin kun metsät ensin alkoivat kohota maasta ja harvalukuiset elävät kuljeksivat tuntemattomilla vuorilla. Sitte jutteli hän Pyrrhan viskomat kivet, Saturnon hallituksen, Caucason linnut ja Prometheon varkauden. Näihin liitti hän, kuinka merimiehet huutelivat lähteesen jäänyttä Hylasta, niin että Hylaan, Hylaan nimi kaikui ylt'ympäri rantoja. Myös lohduttelee hän Pasiphaea hänen mielettömässä rakkaudessaan, häntä, joka olisi ollut onnellinen, jos ei yhtään karjaa koskaan olisi ollut. Oi onneton nainen! Mikä hulluus sai sinussa vallan? Proeton tyttäret möykyivät kedoilla väärällä äänellä: kuitenkin ei yksikään heistä halunnut tuota häpeällistä sekaannusta eläinten kanssa, vaikka pelkäsivät auraa laskettavaksi niskoilleen ja usein koettelivat, oliko sarvia siliässä otsassa. Oi onneton nainen! Nyt harhaillet sinä vuorilla. Hän lepää lumivalkialla kyljellään, pehmeitten hyacinthos-kukkain päällä ja märehti tumman raudustammen alla kellahtavaa ruohoa, taikka tapaa hän jotaki kumppalia karjalaumassa. Nymphit, te Dicten nymphit! Sulkekaat jo tiet, jotka vievät lehtoisille laitumille. Jos joitakuita nauti-elävän jälkiä näkyy meille siellä ja täällä, niin se, joko halusta verekseen ruohoon taikka seuraten karjalaumoja, kulkeuu lehmäin kanssa Gortynan pihatoille. Sitte lauloi hän sitä neitoa, joka kummastui Hesperidein omenoita. Sitte puki hän Phaëtoniadiet karmiaan puunkuoreen ja sammaliin, ja pani ne korkeina leppinä maasta kasvamaan. Sitte lauloi hän, kuinka yksi sisarista johdatti Permesson rannalla harhailevan Gallon Aonian vuorille ja kuinka kaikki Phoebon runottaret nousivat seisalleen miehen edessä; kuinka paimen Linus, tuo jumalallinen runoilija, hiukset koristettuna karmian sillerian lehdillä, näin sanoi hänelle; "Ota! Runottaret antavat sinulle tämän huilun, jonka he tätä ennen antoivat Ascran ukolle ja jolla tämä soitellen kuljetteli jäykkiä villi-vuori-saarnia vuorilta alas. Laulele tällä Grynion metsän syntyä, ettei löytyisi lehtoa, josta Apollo enemmän kehuu." Vieläkö jutellen, kuinka hän lauloi Schyllasta, Nison tyttärestä, josta sanotaan, että hän, vyötettynä valkoisilta kupeiltansa haukkuvilla hirmu-otuksilla, kiusasi Dulichion aluksia ja syvässä nielussa raatelutti merikoirillaan säpsähtyneet merimiehet; taikka kuinka hän kertoili Tereon muutettuja jäseniä; minkälaisen atrian ja minkälaiset antimet Philomela hänelle valmisti; kuinka hän pakeni erämaahan ja millä siivillä hän lenteli onnetonna

entisten asuntoinsa ylite. Kaikki, mitä onnellinen Eurotas kuuli Phoebon muinen laulellessa ja mitä tämä käski laakeripuitten ulkoa opetella, kaikki nämät nyt Silenus lauloi, ja laksot, joissa hänen äänensä kaikui, lähettivät hänen säveliänsä tähtiin saakka, kunnes ilta tuli vasten Olympon tahtoa ja pakotti ajamaan lampaat navettaan sekä lukemaan niitä.

Seitsemäs Ecloga.

Meliboeus.

Daphnis oli sattumoisin istaunut humisevan raudustammen suojaan, ja Corydon ja Thyrsis olivat ajaneet laumansa samaan paikkaan: Thyrsis lampaansa ja Corydon maidosta pakkoiiset vuohensa. Molemmat olivat paraassa ijässänsä, molemmat olivat Arcadilaiset, yhtä hyvät laulamaan ja valmiit vastaamaan. Suojellessani hentoja myrttpensaitani vilulta oli karjani paras kauris haihtunut tänne. Minä havaitsin Daphnin. Heti kun hän puoleltaan näki minun, sanoi hän: Tule väleen tänne, Meliboeus! Kauriisi ja vuohesi ovat tallella. Ja jos taidat viipyä jonkun ajan, niin levähdä täällä varjossa. Itsestään tulevat mullit niityiltä tänne juomaan. Viheriä Mincius pukee täällä rantansa hennoilla ruo'oilla, ja pyhän tammen sisältä kuuluu mettiäis-parvien surina. Mitäs oli tekeminen? Minulla ei ollut Alcippe eikä Phyllis kotona vartioitsemassa emästä luovutettuja karitsoita. Ja kilpa oli mainio: Corydon kilpaili Thyrsin kanssa. Kuitenki heitin todelliset asiani heidän leikkinsä tähden. Molemmat alkoivat siis kilpailla vuorottelevilla lauluilla. Minä soisin, Runottaret, muistavani mitä vuorottaan laulelivat. Corydon lauloi ensin näin, Thyrsis sitte:

Corydon.

Te Libethran Nymphit, joita rakastan, suokaat minulle laulu, samanlainen kun ystävälleni Codrolle. Hän laatii lauluja, jotka ovat lähimmiten samanlaiset kun Phoebon värsyt; taikka, jos emme kaikki siihen kykene, rippukoon tuo heliä-ääninen huilu täällä pyhän petäjän oksalla.

Thyrsis.

Te Arcadian paimenet! Seppelöitkää vasta-alkava runoilija muratilla, että Codrus halkeaisi kateesta; taikka, jos hän ylimääräisestä kiittää minua, sitokaat baccaria otsan ympärille, ettei kavala kieli vahingoittaisi tulevaa runoilijata.

Corydon.

Delia! Tämän harjaisen metsä-sian pään ja nämät vilkkaan hirven haaraiset sarvet omistaa pieni Mycon sinulle. Jos tämä onni pysyy vakinaisena, niin sinulle pystytetään siliä, marmorinen kuva, jonka pohkioille on sidottu purppurainen kothurno.

Thyrsis.

Sinulle, Priapus, on siinä kyllä, kun vuosittain saat tämän hulikan maitoa ja nämät hunaja-kakut; koska olet köyhän puutarhan vartija. Nyt olen ajan vaatimusten mukaan tehnyt sinun marmorista; mutta, jos karja sikiämällä pysyy täysilukuisena, tulet kullasta olemaan.

Corydon.

Meretär Galatea, sinä joka olet minulle Hyblan ajuruohoa suloisempi, valkoisempi joutsenia ja kauniimpi vaaliata murattia! Jos vähänkään huolit Corydonistasi, niin tule, heti kun laitumella käyneet härjät palaavat seimillensä.

Thyrsis.

Pidä minua kitkerämpänä kun Sardinian yrttiä, terävämpänä kun metsämyrttiä, ja halvempana kun rannalla viskottua meren ryönää, jollei tämä päivä ole minulle kokonaista vuosikautta ikävämpi. Saati vielä on häpyä, menkää, härjät, laitumelta, menkää kotiin.

Corydon.

Te sammaliset lähteet ja unta pehmyisemmät ruohot ja sinä viheriöitsevä sianvarsi, joka peität ne harvalla varjollasi! Suojelkaat karjaani päivän-seisauksen helteeltä. Jo lähenee paahtava kesä, jo paisuvat silmikit hyötyisessä viinipuun oksassa.

Thyrsis.

Täällä on tulisija ja pihkaisia halkoja; täällä on ainian vahva liekki, ja ovenpielet ovat mustina

alituudesta noesta. Täällä huolimme pohjatuulen kylmistä yhtä vähän, kun susi huolii karjan paljoudesta ja kuohuvat virrat rannoistansa.

Corydon.

Katajat ja karhiat kastanipuutki kukoistavat. Hedelmät lepäävät puittensa alla hujan hajan varisneina. Kaikki on nyt ihanata. Mutta jos kaunis Alexis jättää nämät vuoret, niin olet näkevä virtainki kuivavan.

Thyrsis.

Maa on kuivetuksissa, ruoho näännyy janosta ilman kuivuuden tähden. Bacchus ei suo mäkilöille viiniköynnösten siimestä. Mutta Phyllini tulosta on koko metsikömme virkistystä, ja Jupiteri on laskeutuva alas runsaan ja ihanan sateen kanssa.

Corydon.

Poppeli on Alkidelle mieluisin, viiniköynnös Iaccholle, myrtti kauniille Venus'elle ja laakeri Phoebolle. Phyllis rakastaa pähkinäpuita. Niin kauvan kun Phyllis niitä rakastaa, ei myrtti eikä Phoebon laakeri voita pähkinäpuita arvossa.

Thyrsis.

Kaunein metsissä on saarni, puutarhoissa pinjooli, poppeli virran rannalla ja kuusi korkeilla vuorilla. Kaunis Lycidas! Jos usiammin käyt luonani, silloin on saarni metsissä, mutta pinjooli puutarhoissa ei ole sinun veroisesi.

Meliboeus.

Nämät olen muistava; olen muistava, että Thyrsis voitettuna turhaan koki pitää puoliansa. Ja siitä hetkestä saakka on Corydon meillä Corydon.

Kahdeksas Ecloga.

Pharmaceutria.

Paimenten Damonin ja Alphisiboeon laulua, joitten kilpailemista hehkonen, unhottain nurmikkonsa, ihmetteli, joitten laulun tähden ilvekset joutuivat ymmälle ja virrat muuttuivat juoksussaan ja levähtivät: Damonin ja Alphisiboeon laulua aijon kertoilla. Sinä, joka jo lasket sivute joko väkevän Timavon kallioita taikka purjehdit ohite Illyrian meren rantoja! Tulleeeko koskaan se päivä, jona saan laulella urotöitäsi? Tulleeeko koskaan se päivä, kun saan ympäri koko maanpiirin sinusta levitellä laulujani, jotka yksinään ovat mahdolliset kantamaan Sophoclen kothurnoa (ylhäistä lausetapaa). Sinusta on lauluni alku; sinuun se loppukoonki. Ota siis vastaan ne laulut, jotka olen alkanut käskystäsi; ja salli tämän muratin kierrellä voitollisen laakerin välite ohimoittesi ympäri. Yön kalpia pimeys oli tuskin luopunut taivaalta, jolloin yökaste hennossa nurmessa on mieluisin karjalle, kun Damon, nojauten siliätä sauvaansa vasten, alkoi täten:

Damon.

Kointähti! Ilmesty jo ja tuo armas päivä myötäsi, sillä aikaa kun minä, petettynä Nisan kelvottomalta rakkaudelta, valitan onnettomuuttani ja viimeisellä hetkelläni, kuolemaisillaniki, huutelen jumaloita avukseni (ehkä en mitään ole hyötynyt ottamastani heitä todistajiksi). Huiluni! alota kanssani Maenalilaisia värsyjä. Maenalus kasvaa aina heläjävä metsikköä ja kaikkuvia petäjiä; ainian kuulee se paimenten rakkauden-lauluja ja Pan'ia, joka oli ensimmäinen, joka ei suvannut ruokoin olevan joutilaina. Huiluni! alota kanssani Maenalilaisia värsyjä. Nisa annetaan Mopsolle. Mitä me rakastajat emme saane odottaa? Kohtapa valjastettaneen aarnia yhteen hevoisten kanssa; ja arkaluontoiset metsäkauriit tullevat joskus toiste koirain parissa juoma-astioille. Mopsus! leikkele uusia sälöjä soitoksi; vaimoa tuodaan kotiisi. Varistele pähkinöitä, sulhanen! Jo iltatähti jättää Oetan, mieliksesi. Huiluni! alota kanssani Maenalilaisia värsyjä. Kylläpä nyt olet kelpo miehellä, kun halveksit kaikkia muita, kun vihaat huiluani ja vuohiani ja puuhkeita kulmakarvojani ja pitkää partaani, etkä usko kenenkään jumalan huolivan kuolevaisten asioista. Huiluni! alota kanssani Maenalilaisia värsyjä. Ollessani hoitajanasi näjin sinun pienenä puutarhoissani äitisi kanssa poimivan yökasteellisia omenoita. Silloin oli toinen vuoteni yhdennestä-toista (se on: kolmastoista vuosi) alkanut, ja jo yletyin maasta koskettelemaan hauraita oksia. Heti kun näjin sinun: oi, kuinka tulisesti rakastuin, oi, mikä huimuu minun tavotti! Huiluni! alota kanssani Maenalilaisia värsyjä. Nyt tiedän, mikä Rakkaus on. Tmarus taikka Rhodope taikka äärimmäiset Garamantit ovat kovissa kallioissaan synnyttäneet tuon pojan, joka ei ole meidän sukua ja verta. Huiluni! alota kanssani Maenalilaisia värsyjä. Hirmuinen Rakkaus opetti äitin tahraamaan

kätensä poikainsa verellä. Ja julma olit sinäki äiti. Mutta oliko äiti julmempi, vai tuo jumalaton poikako? Jumalaton on poika, mutta julma olit sinäki, äiti! Huiluni! alota kanssani Maenalilaisia värsyjä. Nyt susi itsestään paennee lampaita; nyt kova tammi kantanee kultaisia omenoita; nyt leppä kasvaneen narcissia; nyt tamariskin kuori hikoillee lihavata merikiveä; nyt tarhapöllö kilpaillee joutsenten kanssa; nyt Tityrus lienee Orpheon vertainen, Orpheus metsissä, Arion delphinein keskellä. Huiluni! alota kanssani Maenalilaisia värsyjä. Muuttukoon kaikki vaikka syväksi mereksi. Hyvästi metsät! Mereen aijon syöstyä korkian vuoren kukkulalta. Ota tämä lauluni kuolevan viimeisen lahjan asemesta. Huiluni! jo herkeä, herkeä laatimasta Maenalilaisia värsyjä. Näin lauloi Damon. Mutta sanokaat, Pieridit, mitä Alpheisiboeus vastasi; sillä kaikkia emme osaa kaikki.

Alphesiboeus.

Tuo vettä ja sido villainen nauha tämän alttarin ympäri. Sytytä lihavia pyhyiden yrttiä ja parasta suitsutusta, että noita-konsteilla koettaisin kääntää rakastettuni taidolta pois. Tässä ei muuta puutu kuin loihtoja. Tuokaat, loihtoni, tuokaat Daphnis kaupungista kotiin. Loihtorunot kykenevät saamaan kuunki taivaalta alas. Loihtosanoilla Circe muutti Ullyssen kumppalit. Loihtimalla saadaan kylmä käärmeki niityllä halkeamaan. Tuokaat, loihtoni, tuokaat Daphnis kaupungista kotiin. Nämät kolmikertaiset langat kolmesta eri väristä sidon ensin ympärillesi, ja Daphnin kuvan kuljetan kolmasti tämän alttarin ympäri; sillä jumala rakastaa paritonta luku-määrää. Tuokaat, loihtoni, tuokaat Daphnis kaupungista kotiin. Sido, Amaryllis, kolme solmua kolmesta eri väristä. Sido vaan, Amaryllis, ja sano: "minä sidon Venus'en kahleita." Tuokaat, loihtoni, tuokaat Daphnis kaupungista kotiin. Niinkuin tämä savi kovettuu ja niinkuin tämä vaha sulaa yhdessä ja samassa tulella, niin tehköön Daphniski minun rakkaudestani. Varistele jauhoja ja sytytä hauraat laakerit maapihkalla. Kova Daphnis polttaa minua; minä poltan tämän laakerin Daphnin päällä. Tuokaat, loihtoni, tuokaat Daphnis kaupungista kotiin. Polttakoon niin kova rakkaus Daphnia kun se on, koska nääntyvä heikko metsälaitumilla ja korkeilla lehtomailla etsii sonnia ja kuihtuneena kaatuu puron varrelle viheriään kahilikkoon eikä muistakaan paeta kolkkoa yötä. Semmoinen rakkaus saakoon Daphnissa vallan, elköönkä olko minulla huolta hänen parantamisestaan. Tuokaat, loihtoni, tuokaat Daphnis kaupungista kotiin. Nämät vaatteet tuo uskon muinen jätti minulle rakkaiksi panteiksi itsestänsä; ja nyt uskon ne sinulle, maa, pannen ne kynnykseni alle. Näiltä panteilta vaadin minä Daphnia. Tuokaat, loihtoni, tuokaat Daphnis kaupungista kotiin. Nämät ruohot ja nämät myrkyt Moeris itse kokosi minulle Pontosta ja antoi minulle. Niitä kasvaa enimmältä Pontossa. Niitten avulla näjin minä Moerin usein muuttuvan sudeksi ja kätkeyvän metsikköihin, usein kutsuvan hahmuja ulos haudan syvyydestä sekä muuttavan kylvetyn viljan toiseen paikkaan. Tuokaat, loihtoni, tuokaat Daphnis kaupungista kotiin. Kanna, Amaryllis, tuhkat ulos. Heitä ne pääsi ta'a juoksevaan veteen eläkä katso takasi. Niillä aijon ahdistella Daphnia, joka ei huoli mitään jumalista, ei loihdoista. Tuokaat, loihtoni, tuokaat Daphnis kaupungista kotiin. Katso, kuinka poro, sillä aikaa kun viivytellen viedä sitä pois, itsestänsä on tarttunut alttariin leimuavalla liekillä. Merkitköön se hyvää! Jotaki se merkitsee, vaikka en tiedä mitä, ja Hylax haukkuu kynnyksellä. Pitääkö minun uskoman? Taikka kuvaavatko rakastelijat itsellensä turhanpäiväisiä? Säästä, jo säästä, loihtoni! Jo tulee Daphnis kaupungista.

Yhdeksäs Ecloga.

Moeris.

Lycidas.

Minne matka, Moeris! Kaupunkiinko, jonne tie vetää?

Moeris.

Oi Lycidas! Jo olemme eläneet siihen päivään, jota emme ole koskaan peljänneet, että muukalainen on ottanut peltomme halttuunsa ja sanoo: "tämä on minun; entiset asukkaat, muuttakaat pois!" Voitettuna, murheen alaisina, koska sattumus kaikki muuttaa, lähetämme nyt hänelle nämät vohlat. Mutta elköön se hänelle hyväksi olko.

Lycidas.

Varmaan olen kumminki kuullut, että siitä asti, missä kukkulat alkavat laskeuta ja loivalla rinteellä aleta, aina veteen ja vanhain saksantammein katkotuihin latvoihin saakka, teidän Menalcanne on saanut lauluillaan kaikki pelastetuksi.

Moeris.

Olet kyllä kuullut ja niin on puheena ollut. Mutta meidän laulumme, Lycidas, ovat Mars'in aseitten

keskellä samasta arvosta kun sanotaan Chaonian kyhkyisten olevan kotkan lähetessä. Jollei varis olisi vasemmalta puolen ontelosta raudustammesta ennakoita varoittanut minua kaikella muotoa karttamaan noita uusia riitoja, niin ei tämä Moeris'i eikä itse Menalcaskaan enää eläisi.

Lycidas.

Voi! Johtuuko kellään mokoma rikos mieleen? Oi, silloin olisi lohdutuksemme, minkä lauluillasi meille suot, ynnä sinun kanssasi, Menalcas, milt'ei ryöstetty meiltä. Kuka laulaisi Nympheistä? Kuka kylväisi maan kukoistavilla kasveilla, taikka kuka peittäisi lähteet viheriällä siimeksellä? Taikka kuka laulaisi sen laulun, jonka hiljaisuudessa nykyjään opin sinulta, kun olit lähdössä lemmikkimme Amaryllin luokse? Tityrus! lyhyt on matkani: paimenna vuohia, kunnes pala'an. Ja kun olet antanut heidän syödä, aja sitte juomaan, ja ajaissa varo, ett'et kohtaa kaurista. Se töyttää sarvillansa.

Moeris.

Entäs kuka laatisi sen laulun, jonka hän Varolle omisti, vaikk'ei se vielä ole valmis: "Varus! Sinun nimesi (saatikka Mantua säilyy meillä, Mantua, voi liika lähellä onnetonta Cremonaa) ovat joutsenet lauluillaan ylentävät tähtiin saakka."

Lycidas.

Karttakoot mettiäisparvesi Corsikan marjakuusia; täyttäkööt lehmäsi utarensa syömällä cytisuruohoa. Alota, jos jotaki osaat. Pieridit ovat luoneet minunki runoilijaksi. Minäki olen laatinut lauluja. Minuaki sanovat paimenet runoniekaksi; mutta en juuri usko heitä. Sillä en katso minä vielä laulavani mitään, mikä olisi Varon ja Cinnan arvoa vastaavaa, vaan kaakattavani kun hanhi heliä-äänisten joutsenten seassa.

Moeris.

Lycidas! Sitä ahkeroitset ja hiljaisuudessa mietiskelen itsekseni, voisinko muistaa erään laulun, joka ei suinkaan ole halpa-arvoinen. "Tule tänne, Galatea! Sillä mikä ilo on sinulla laineissa? Täällä on kevät purppuran loistossa; täällä maa purkaa monenkarvaisia kukkia jokivarsille; täällä vaalahtava poppeli rippuu luolan yli, ja notkiat viiniköynnökset palmikoitavat lehtimajoiksi. Tule tänne. Anna hurjain aaltoin telmiä rantoja vasten."

Lycidas.

Mitäs oli, jota kuulin sinun yksinäsi laulelevan kirkkaana yönä? Nuotin muistan, kun vaan sanat muistaisin.

Moeris.

Daphnis! Miksi tähystät vanhain tähtein nousua. Katso, Dionealaisen Caesarin tähti on ilmestynyt, tähti, jonka aikana laihot ovat kukoistavat täydellä hedelmällä ja viinamarja päivän-rinteillä kypsyvä. Daphnis! oksasta (ymppää) päärona-puusi! Jälkeisesi saavat poimia hedelmiä. Ikä viepi kaikki, yksin sielun voimatki. Muistanpa, kuinka poikasena laulamalla kulutin koko pitkät päivät. Nyt on minulta paljo lauluja unohuksissa, ja ääniki puuttuu jo Moeriltä; sudet ovat saaneet ensiksi nähdä Moerin. Mutta niitä lauluja on kyllä Menalcas usein sinulle kertova.

Lycidas.

Estelemälläsi venytät haluani yhä pitemmälle. Koko meri on jo tasaunut ja vaikennut laululleni, ja katso, kaikki tohuisten tuulten löyhäykset ovat vaipuneet levolle. Tässä on meillä puoliväliki; sillä Bianorin hauta jo näkyy. Tässä, jossa maamiehet riipivät tiheitä lehtiä, tässä, Moeris, laulakaamme. Tähän laske vohlasi (olkapäältäsi); kyllä sentähden ennätämme kaupunkiin. Taikka jos pelkäämme yön sitä ennen kokoavan sateen päällemme, niin käypihän laulamalla pitkittää käyntiämme. Sillä tavoin matka vähemmin väsyttää. Ja että laulamalla kulkisimme, niin helpotan sinua tuosta takasta.

Moeris.

Herkeä jo, nuorukainen, enempää vaatimasta, ja tehkäämme, mikä on tehtävä. Sitte kun itse tulee, laulamme paremmasti.

Kymmenes Ecloga.

Gallus.

Arethusa! Suo minun tehdä tämä viimeinen teokseni. Lyhyt on laulu, jonka aijon Gallolle; mutta lukekoon sen Lycoriski. Kuka kieltäisi Gallolta laulua? Elköön karmia Doris seottako vettänsä sinuun, siellä kun juokset Sicilian aalton alla. Alota! Minä aijon laulaa Gallon haikiasta rakkaudesta, sillä aikaa kun lättänenäiset vuohet typistelevät hentoja pensaita. Emme laula kuuroille; metsät vastaavat joka sanaan. Mitkä lehdikot taikka mitkä metsämaat pidättivät teitä, te veden-neidot, silloin kun Gallus oli nääntymällä sopimattomasta rakkaudesta? Sillä eihän Parnasson eikä Pindon harjanne eikä Aonian Aganippe viivytelleet teitä. Häntä surkuttelivat yksin laakeripuut ja tamariskitki; häntä, siellä kun lepäsi yksinäisen kallion alla, itkivät yksin petäjiä kasvava Maenaluski ja kylmän Lycaeon kalliot. Lampaatki seisovivat ympärillä: eivät ne kadu meidän kaitsemistamme; eläkä sinäkään, jumalallinen runoilija, kadu karjaa kaitseeneesi. Yksin soria Adoniski paimensi lampaitansa virran varrella. Tulipa lammaspaimenki, tulivatpa hitaat nautapaimenetki. Tulipa Menalcaski, kostiana, talvellisten pähkinäin poimennasta. Kaikki kysyvät, mistä on tuo rakkaus sinulle tullut. Apolloki tuli. "Gallus," sanoi hän, "miksi houraillet? Huolesi, Lycoris, seurailee toista miestä lumessa ja julmissa sotaleirissä." Tuli Silvanuski maaseutuisella pään-kaunistuksella, pudistellen kukoistavia virpiä ja hyötöisiä lemmenkukkia. Myös tuli Arcadian jumala Pan, jonka itse olemme nähneet punoittavan seljapuun punaisista marjoista ja mönjästä. "Onko rajaa ollenkaan," sanoi hän. "Ei rakkaus huoli sellaisista. Ei julmaa rakkautta kyllitetä kyynelillä, ei ruohoa kastamalla, ei mettiäisiä cytison kukilla, eikä vuohia lehdillä." Gallus, ainaki murheissaan, vastasi: "Te Arcadialaiset, tulette ainaki laulamaan näitä vuorillenne; te Arcadialaiset, jotka yksistänne olette taitavat laulamaan. Oi, kuinka pehmiästi luuni saavat levätä, kun huilunne kerta on kertoileva rakkauttani. Ja oi, joska olisin ollut yksi teistä, ja joska olisin ollut joko karjanne vartija taikka kysten viinamarjanne poimija; tottapa silloin rakkauteni esine, oliko se Phyllis tai Amyntas taikka kuka hyvänsä (sillä mitä se tekee, jos Amyntas on mustaverinen; ovathan orvokit ja vacciniotki mustia), lepäsi kanssani pajukossa notkeitten viiniköynnösten alla. Phyllis kokoileisi minulle seppeleitä, Amyntas lauleleisi. Täällä on raikkaita lähteitä, täällä on pehmeitä nurmikoita, täällä on lehtomaita, täällä lopettaisin päiväni sinun kanssasi. Nyt pidättelee minua mieletön rakkaus Mars'in aseitten, keihästen ja julmain vihollisten keskellä. Kaukana isänmaastasi (oi, joska voisin olla sitä uskomatta) näet sinä, julma, yksinäsi ilman minutta ainoastaan Alpein kinoksia ja Rheni-virran jäitä. Elköön pakkaneen vahingoittako sinua! Elköön terävä jää leikatko hentoja jalka-teriäsi! Nyt menen ja soittelen Sicililaisen paimenen huilulla niitä lauluja, joita olen laatinut Chalcilaisille värsyille. Jo olen päättänyt kernaammin kärsiä kipujani metsissä petoin luolissa sekä piirrellä rakkauteni tunteita pehmeihin (nuoriin) puihin. Ne kasvavat, ja sinä, rakkauteni, kasvat ynnä. Sillä välin kuljeskelen Nymphein parissa Maenalon vuorella, taikka pyytelen julmia metsäsikoja. Siellä eivät pakkaset estä minua piirittämästä koirilla Parthenion metsämaita. Jo on mielestäni kuin käveleisin kallioitten ja humisevain lehtoin keskellä; mieleni tekee viritellä Parthilaisesta sarvesta Cydonilaisia nuolia; juurikun se parantaisi houriotani, taikka juurikun se jumala (Rakkaus) ihmisten kärsimisistä heltyisi sääliväisyyteen. Nyt eivät enää Hamadryadit eivätkä laulutkaan kelpaa minulle; pois pois te metsätki! Ei voi kipuni häntä muuttaa; ei, vaikka pakkasen käsissä joisin vettä Hebron virrasta ja kärsisin Sithonilaisten tuiskuja ja sateista talvea; eikä, jos paimentaisin Aethiopilaisten lampaita kovimmassa kesän helteessä, kun nila näivetty ja kuivaa korkiassa jalavassa. Rakkaus kaikki voittaa. Täytynee minunki totella rakkautta." Jo nyt, jumalattaret, lienee runoilijanne kyllin laulanut, sillä välin kun hän istuu ja nivoo koria hennosta ibis-juuresta. Tehkää, Pieridit, tämä lauluni mieluseksi Gallolle: Gallolle, jonka puoleen rakkauteni hetki hetkeltä kasvaa saman verran, kun hyötyisä leppä keväämen alkaissa jatkuu korkeudelleen. Nouskaamme pois. Haitallinen tahtoo varjo olla laulajille, haitallinen katajan varjo. Haitallinen on varjo maanhedelmilleki. Menkää kotiinne, ehdosta syöneet vuohet, menkää. Jo Hesperus tulee.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK BUCOLICA ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with

active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED,

INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.